

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De partibus Fortitudinis. Et primo de securitate: de duodecim solatiis contra timorem mortis, de timore inordinato, & securitate commendabili & reprehensibili. Pars V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

robustus &c. Greg. in Moral. Valde fortitudo destituitur, nisi per consilium fulciatur. ¶ Nono temperantia quæ in prosperis seruat. Greg. in Moral. Nulla aduersitas deicit, quem prosperitas nulla corrumpit. Idem: in hac vita qui nulla prospera appetit, nulla aduersa pertimescit. Primum pertinet ad temperantiã: secundum ad fortitudinem. ¶ Decimo disciplina corporis quæ hostem domesticum debilitat. Ber. Quid mirum si hoste debilitato, tu fortior efficeris? ¶ Undecimo, elemosyna. Prouer. 22. Victoriã & honorẽ acquireret qui dat munera. Eccle. 29. dicitur de elemosyna: Super scutum poteris, & super lanceam, aduersus inimicum tuum pugnabit. ¶ Duodecimo, oratio, quæ multum valet ad fortitudinem, de celo enim fortitudo est, 1. Mach. 4. Ero. 17. Cũ leuaret manus Moyses, vincebat Israel.

De partibus Fortitudinis. Et primo de securitate: de duodecim solatiis contra timorem mortis, de timore inordinato, & securitate commendabili & reprehensibili.

P A R S V.

Notandum ergo quod Tullius in 1. Rhetoric. quatuor partes eius assignat, scilicet magnificentiam, fiduciam, patientiã, perseverantiam. Macrobius verò septem partes eius tangit, Magnanimitatem, fiduciam, securitatem, magnificentiam, constantiam, tolerantiam, firmitatem. Quidam verò sex tantummodo partes assignat: scilicet magnanimitatem, fiduciam, securitatem, patientiam, constantiam, magnificentiam. Et satis rationabiliter videntur posse poni hæc sex partes fortitudinis. Fortitudo enim debilitatem animi expellit, & magnitudinẽ animi efficit. Quod debilitatem expellat, patet ex hoc, quod fortitudo debilitati opponitur. Quod magnitudinem animi efficiat, patet ex hoc, quod fortitudo dicitur magnanimitas. Sen. in lib. de quatuor virtutibus principalibus. Triplex verò est debilitas animi. Prima est, nimia pusillanimitas à malo futuro, quæ timiditas vocari potest. Quæ dissuadetur, Eccl. 7. Noli esse pusillanimis in animo tuo. Et reprehenditur, Matt. 8. Quid timidi estis modice dei? Secunda est nimia passibilitas à malo presentis, quæ est quasi quædã teneritudo vel mollities, cuius signum est facilitas solendi quæ infirmitas est in quibusdã qui conqueruntur secũdũ agi, vel sibi dura verba dei. Tertia est instabilitas, quæ similis est debilitati virgæ subtilis quæ de facili in omnem partem flexitur. Contra has tres infirmitates, tres sunt partes fortitudinis. Securitas contra timiditatem. Patientia contra teneritudinem. Constantia contra instabilitatem. ¶ Fortitudo in quantum animi magnitudinem efficit, tres habet partes. Ipsa enim quantum

quantum ad actus suos habet principium, medium, & finem. Quantum ad principium, pertinet ad eam magnanimitas: quod est rationalis aggressio terribilium: quantum ad medium, industria quæ est certa spes perducendi ad finem rem quæ inchoata est: quantum ad finem, magnificentia quæ est rerum quæ peruntur felix consummatio.

¶ De Securitate.

Inter has sex partes fortitudinis, primò de securitate loquimur, quæ est intimiditas mali. Iuxta illud Arist. in Ethic. Fortis est intimidus mali. Et describitur sic: Securitas est habitus secundus quæ imminentes incommoditates & rei inchoatae affines non formidatur. Et coarctat hæc descriptio securitatis intimiditatem, quæ est post rei inchoationem. Securitas commendatur nobis in leone. Prou. 28. Iustus ut leo confidens ab hoste terrore erit. Eiusdem 30. Leo fortissimus bestiarum ad nullum peribit occursum. ¶ Et notandum quòd secundum Philosophum congregata sunt in homine secundum rationem, dispersa in brutis secundum naturam: ut castitas in elephante, liberalitas in leone. Vnde dicitur in lib. de natura animalium, quòd vulpes sequuntur leonem, quia est animal communicatum prædæ. Mutuetudo vero in agno. Esa. 53. Quasi agnus coram tudente se mutuet. Modestia irascendi in colubæ, & à facie iræ furoris dominus. Greg. Quia in Deo nulla furoris inæqualitas reperitur furor dominus iram colubæ nominavit. Ut enim vim diuinæ dignitatis imperturbabilem demonstraret, & iram dixit & colubæ. ¶ Securitas conflictum habet cum timore. Securitatis officium contra aspera fortunæ solatiū dare. De quibus solatiis ait Seneca de remediis fortuitorum. De cuius verbis pauca ponamus. Morieris, inquit. Et respondet. Hac conditione intraui ut exire morieris. Gentilium lex est, quòd acceperis reddere. Morieris. Pergrinatio est vita: cum multum ambulaueris, diu redeundum. Item morieris. Stultum est timere quòd vitare non possit. Illud effugit etiā qui distulit. Morieris. Nec primus, nec ultimus. Quænes te antecesserunt, omnes te sequentur. Item peregrinatio morieris. Ego quòd debeo soluere paratus sum: videat scelerator quomodo appellat. Itē iuuenis morieris. Optimum est, antequam optes morieris. Optimum est mori quum iuuat vivere. Iuuenis moriat. Fortis alicui malo te subdet fortuna: & si nulli alij, certe saltem senectuti. Insepultus iacebis. Quid aliud respondeat, quàm Virgilianum illud. Facilis auctura sepulchri: Si nihil sentio, non pertinet ad metum.

Contra corporis sepulchri: si sentio, omnis sepultura tormentū est. Quid interest, ignis an fera me consumat, an tempus? omnium vltima sepultura, nō defunctorū cura, sed viuorū inuēta est sepultura, vt corpora & visu fœda & odore amouerētur. Idem in li. de natural. questionib⁹: Nihil refert quā minax mors veniat: quod à nobis petit, minimū est. Et hoc senecrus à nobis ablatū est: hoc auriculæ dolor, hoc humoris corrupti abundantia. Passilla res est hominis vita, sed ingēs res est contemptus vita. Hanc qui contempserit, securus videbit Maria perturbari. Illa inferiorum regna teregantur, stabit super illam voraginem in- trepidus, & forasse quō debebit cadere, prosilier. Quid ad me quā magna sint quibus pereō, ipsum perire non magnam est: si volumus tranquillē degere, anima in expedito est habēda, siue illa infidiā, siue morbi perant. Idem in eodē: Nihil interest vtrū melapis vnus elidat an toto monte præmar. Item egregiē Va- gellius: Si cadendū, inquit, mihi est, calo me cecidisse velim.

¶ De duodecim solatiis contra timorem mortis.

Contra timorem mortis possunt valere duodecim solatiā que ex scripturis diuersis colliguntur. ¶ Primum est, quod ipsa mors hostem nostrum familiarē occidit, scilicet corpus. ad Gal. Cato concupiscit aduersus spiritū, & spiritus aduersus carnē. Sapientis: Nulla pestis efficacior est ad nocendū, quā familiaris inimicus. ¶ Secundum est, quod ostium nobis efficit in carcere immūdo in quo capti detinemur, in corpore scilicet. In Psal. fecerūdū aliam literam: Educ de carcere animam meam. Sed sunt quidā adeo afflicti miserā huius carceris, vt nihil timeāt, tan- tum in hoc carcere, quā ostium vel exitum. Seræ & repagula ad incarcerationis odio solent haberi, & nō liber exitus. Tertiū est quod nos expedit ab onere cophini immunditia pleni. Sap. 9. Cor- pus quod corrūpitur, aggrauat animā. ¶ Quartū est, quod nos expedit vel fidem imponit peregrinationi laboriosa & amari- tudinibus plena. Greg. Quid est vita mortalis, nisi via? & quale strages mei, perpendite in via lassari, & viam nolle finire. Idē: Vita præsens laboribus plena est: cū luctu agitur, & tamen cum lacrymis dimittitur. Eecl. 20. Melior est mors, quā vita ama- ra. ¶ Quintū est, quod lentum equū omni genere vitiorum vi- tium nobis occidēdo, dextrariū optimū nobis restitui facit. Equus vitiosus corp⁹ est. Ab hoc equo expediri desiderabat Pau- lus. ad Rom. 7. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Tribus de causis timer miles equū suū amitte- ret: quia nō est securus de emenda, vel quia capi timer equo amisso

amisso, vel propter equi bonitatem. Nulla verò harū triū casus
 est in casu proposito. Securus enim est de emenda seruus dei.
 Ambros. Mori non timeo, quia bonum dominum habeo. Ex
 Mach. 7. dixit vnus de septē fratribus: De celo, inquit, ista pro
 fideo: sed propter legem Dei ista despicio, quia me ea recepisse
 spero. Non timet etiam seruus Dei capi equo amisso: tunc enim
 de manibus hostiū liberatus est. In Psal. Laqueus contritus est
 & nos liberari sumus. Equus iste etiā adeo vitiosus est, vt
 dum sit seruo Christi ab eo expediri. Sextum est presentis
 periculum. Mors portus est periculosa nauigationis in mari
 huius mundi, iuxta verbum Ber. Periculum probat transi-
 raritas, & pereuntium multitudo. In mari Massiliae de qua
 nauibus nō perit vna: in mari huius mundi, de quatuor nauibus
 vix euadit vna. ¶ Septimū est mortis necessitas. Sen. Nullus
 perniciosior hostis, quā quem audacem angustia facit. Ita
 conantur magnus animus ac perditus. Cogitemus nō quare
 prope mortem perducti sumus, omnes reseruamur ad mortem
 nec de re, sed die quaeritur. Nōne contemneres eum qui
 morituros constitutus, beneficij loco peteret vltimus certum
 amputari? Idē facimus cū magni aestimamus tardius mori
 in li. de naturalibus quaestionibus. Nullū maius solatiū mori
 quā ipsa mortalitas. ¶ Octauū est, moriēdi cōtinuitas. Sen. Quot
 times quod quotidie experiris? Idē: Quot die morimur, tota
 aliqua pars vitæ demitur, & tūc quoque cū crescimus, vitæ
 crescit. ¶ Nonū est, mortis propinquitas. Chry. Signa post
 dicum mortui sumus. Quare ante modicū in causa Dei cō-
 ria non morimur, vt fiat voluptariū, quod futurū est necessitas.
 Sen. Nemo tam immitis est, qui malit semper pēdere, quā
 mel cadere. Idē: Erras si in nauigatione sola putas minime
 qua morte vita diuiditur. In omni loco æquē tenuē interitū
 est. Non vbique se mors tam propē ostendit, vbique tam propē
 est. ¶ Decimū est mors Christi. ad Heb. 12. Curramus ad pro-
 sitū cerramen, aspicientes in aurore fidei & consummatione
 Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem. Aug. Magna
 consolatio est membris ex capite, quod Christus est qui la-
 tia Dei patris, gaudiū mūdi fugit, & ad mortē voluntarie
 certissimū argumentum est quod mors seruis Dei timenda
 sit. ¶ Vndecimū est, amantissimi & sapientissimi patris potestatem
 Hoc solatiū exhibuit dominus discipulis suis, dicens eis post
 resurrectionē: Data est mihi omnis potestas in celo & in terra.
 Matt. vlt. Magna consolatio est filius Dei quod perlece-

virga est in manu patris eorū. Patris inquam misericordiarum, cuius sapiētia nihil latere potest, cuius potētia nihil potest superare. Vnde verisimile est q̄ persecutor nō affliget filios eius, nisi quantum pater videbit eis expedire. Esa. 10. Virga furoris meī Assur. Matt. 10. Nōne duo passerēs assē vāneūt, & vnus ex illis non cader super terram sine patre vestro? ¶ Duodecimū est, scēquens immortalitas. Tullius: Non est lugēda mors quā immortalitas cōsequitur. Eccl. 7. Melior est dies mortis, die natiuitatis. Duabus de causis melior est seruis Dei dies mortis, die natiuitatis. Vna est quia mors est egressus à miseria, natiuitas verō ingressus est ad miseriā: melior est egressus à miseria, quā ingressus ad miseriā. Sapiens: Mors bona si non est, finis tamen illa malorū est. Sen. Mors malorū omnium remedium est. Secūda est, quia mors est porta glorię seruis Dei. Ipsa est inchoatio beatę vitę, vnde est nobilior mors quā sit natiuitas secundū corpus. Vnde transitus sanctorū, natale eorū vocatur ab eccles. In Psal. Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorū eius. Verē pretiosa, quia est regni eterni pretium. ¶ Sequitur de quibusdā aliis solatiis, quę tēgit Sen. in li. de remedijs fortuito. Exulabis. Et respōdet. Patria est vbicunq; bene es. Illud autē per quod bene es, in homine, nō in loco est. Si Sapiens est, perēgrinatur: si stultus, exultat. Dolor imminet: Si exiguus est, feramus: leuis est patiētia: Si grauis est, feramus: nō leuis est gloria. Dura res est dolor, imō tu mollis. Nō sum potēs: gaude: iniuriā facere non poteris. Pecuniam perdidisti: fortasse illa te perdidisset. O te felicē! si cū illa auaritiā perdidisti. Sed si manet illa apud te, es tamē vtrunq; felicior, quōd tanto malo materia subducta est. Pecuniā perdidisti: & illa quā multos. Eris nūc in viā expeditior, domi tutior. Exonerāuit te fortuna, si intelligis, & tutiore posuit loco. Dānū putas, remediū est. Pecuniā perdidisti: nepe quā vt tu haberes, alius antē perdididerat. Oculos perdidisti: quā multis cupiditatib; via incisa est. Oculi incitamenta sunt vitiorū, duces scelerū. Amisi liberos: Stultus es qui spes mortē mortaliū. Periere perituri. Habebāt illi cuius essent magis quā tu. Educandos tibi fortuna mandauerat: recepit illos, non abstulit. Naufragiū feci. Cogita non quid perdidideris, sed quod euaseris. Nudus exi: sed existi. Omnia perdidisti: sed cum omnibus perire peruisti. In latrones incidi: noli conqueri quōd incideris, gaude quōd effugeris. Amicū perdidisti: alium quære, & ibi eum quętas, vbi inueniās. Quære inter liberales artes, inter honesta & recta officia, quære in laborib;. Ad mēsam res ista nō quęritur. Perdi-

di amici, fortem animum habe: si vnum erubescere: si vnica
 ru in tanta tepestate ad vna anchora stabas? Bonam vxorem amicum
 venies, si nihil quæris nisi bonam vxorem. Soror bona non potest
 recuperari, nec mater. Vxor aduentitium bonum est. Non est
 ter illa quae semel vniciq; contingunt. Multos tibi numerare
 possum, quibus bonam vxorem lugentibus contigit melior. Ceterum
 aspera huius mundi abundantius consolatur scriptura, & specia-
 ter doctrina Saluatoris, qui ad hoc consolandum miseris in
 istum venit. Esa. 61. Ad annuntiandum mansuetis miseris &c. vt consolentur
 omnes lugentes. De consolationibus habes. Matt. 5, & 10. & Luc.

¶ De timore inordinato.

Securitas timorem inordinatum expellit. Contra quem
 Senec. in epist. Nos ad praesentia non aptamur: sed cogitatione
 in longinqua praemittimus. Itaque prouidentia maximam bonam
 ditionis humane, in malum versa est. Fere pericula quae videtur
 giunt, quum effugere secutum sit nos, & veturo torquemur & pra-
 rito. Multa bona nostra vitio nostro nobis nocet. Timoris
 mentum memoria, reducit, prouidentia anticipat: nemo tantum
 sentibus miser est. Idem: Plura sunt quae nos terret, quae quae
 mittunt, & sepius opinione quam re laboramus. Illud tibi pro-
 pio, ne sis misera ante tempus, quum illa quae velut imminetia
 uisti, fortassis nunquam vetura sunt. Quaedam magis torquet
 debeat, quaedam torquet, cum omnino non debeat: quaedam ante-
 quent, quam debeat. Idem: Respice an contra argumenta sine
 mali: plerumque suspicionibus laboramus, & illud it nobis illa
 conficere bellum solet, fama. Non coarguimus illa quae nos in
 tum adducunt: nec excutimus, sed trepidamus: & sic vertimur
 quoadmodum illi quos puluis motus fuga pecorum fugant, calum-
 aut quos aliqua fabula sine auctore sparsa conterruit. Nihil
 quomodo vana magis conturbant: vera enim modum habent
 Quam multa expectata nunquam comparuerunt, etiam si fuerint
 est: quid inuat dolori suo concurrere? satis cito dolebis quum
 nerit, in eum tibi meliora promitte. Idem: Spe metum temperant
 dicat, fortasse non veniet: tu dic, quid si veniat? videbimus
 veniat: fortasse pro me venit, & mors ista vitam honestabit. Ceterum
 timorem inordinatum multum valet sapientia. Attingit enim
 ne usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. Sapientia
 8. Econtrario est de stultitia. Sen. Stultitia nihil pacatum habet
 ad omnia pauet, & ipsis terretur auxiliis.

¶ De securitate commendabili & reprehensibili.

Et notandum quod est securitas comedabilis, & est securitas reprobabilis.

inestimabilis. De comendabili dicitur Pro. 15. Secura mens quasi iuge
 obuium. Gre. in Moral. Quasi continuatio refectionis, est tran-
 quillitas securitatis. Idem: Iustus initium retributionis est ipsa ple-
 nitudo; in obitu securitas mentis. Idem: Quisquis ad vitæ præcepta
 se dirigit, priusquam vitæ æternæ præmia percipiat, hic iam ini-
 tia securitatis in perpetuum securitatis degustat. Securitas ista vi-
 detur esse sequela virtutum. Greg. in Moral. Dum virtutes menti
 lætitiâ pariunt, quandâ etiam securitatem gignunt. ¶ Ad secu-
 ritatem primò valet puritas conscientiæ. Conscientia pura me-
 nus securâ est, quum à peccato purgata sit, propter quod solùm
 vel maxime timendum est. Bern. O vita securâ, ubi pura, cõscien-
 tia in quam via securâ, ubi absque formidine mortis expectatur,
 timor exoptatur cum dulcedine, & excipitur cum deuotione. Se-
 cundo, diuturnitas pœnitentiæ. Greg. In pœnitente cum longa
 moris anxietate fuerit formido cõsumpta, quadam iam de
 præsumptione veniæ securitas nascitur. Tertio contemptus boni
 transitorij. Gregor. in Moral. Mira securitas cordis, aliena non
 querere. Aug. in lib. de lib. arbit. Nemo securus est in his bonis,
 que potest inuitus amittere: virtutem autem & sapientiam ne-
 mo amittit inuitus. Qui bona transitoria contemnit, mala pœ-
 nitentiæ transitoria non metuit. Seneca. Desines timere, si sperare de-
 cesis. Quarto integer amor interni & æterni boni. Vnde super
 illud Prouerb. 28. Iustus autem quasi leo confidens absque ter-
 rore erit. dicit Glo. Iusti securitas leoni comparatur: quia quum
 qualibet aduersitates insurgere conspicit, ad mentis suæ confi-
 dentiam redit, & scit quod vincit, quia illum diligit quem ne-
 mo inuitus amittit. ¶ Securitas reprehensibilis, est securitas te-
 meraria: vt est securitas eorû, qui ita sunt securi in mari huius
 mundi, quasi iam essent in portu, & ita sunt securi dum adhuc
 bellum durat, quasi iam triumphassent. 3. Reg. 10. Ne gloriatur
 accinctus æquè vt discinctus. Bernardus in sermonibus: Nuf-
 quam est securitas, fratres, neque in cælo, neque in paradiso,
 multo minus in mundo. In cælo cecidit angelus sub præsentia
 dicitur. Adam in paradiso de loco voluptatis: Iudas in mundo
 de schola Saluatoris. August. in lib. Confess. Nemo securus de-
 ber esse in vira ista, quæ tota tentatio nominatur. Hieronymus
 in epistolis: Nulla securitas est vicino serpente dormire. Qui
 habent hanc securitatem, facile à diabolo vincuntur. Hiero. in
 epistolis: Timor virtutum custos est, securitas ad lapsum facilis.
 Iudic. 18. Nullus erit labor, intrabimus ad securos. Hiero. Noli
 nimis esse securus: nimia securitas mentis tempestas est. Greg. in

B.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

Morales. Sæpe quæ certamen suæ tērationis superare nō valens
sua securitas deterius strauit : & vnde se peririmescit quando
cadere, inde accipit fortiter stare. Idē: Sancti viri sic de spe su
certi, vt tamen semper sint de tentatione suspecti. Quæ securi
tas vbi etiam excellētia sunt dona Dei, vt est diuina reuelatio
possunt esse homini occasio ruina. 2. ad Cor. 12. Ne magnitudinē
reuelationū extollat me, datus est mihi, &c. Gl. Aug. Quomodo
securus agnus egreditur, vbi aries sic periclitari metuit: Gē
paradisum ducis, & ab angelo sathane tentaris. Item securitas
reprehensibilis, est securitas cum negligentia. Grego. in homi
Plerique pigri remanent ad exercenda bona præcipua: quia
de sibi securi sunt, quod nulla cōmiserint mala grauiora. Item
in Moral. Dū mens secura redditur, in corporem laxatur. Item
Mater negligentia: solet esse securitas. Item reprehensibilis
securitas incauta. Greg. in Moral. Multis sæpe graue periculum
incauta securitas fuit e contrario. Pro. 11. Qui cauet laqueos
securus erit. Greg. in Moral. Sæpe mens dum in se virtutis su
curitate resoluitur, insidiante aduersario inopinatae culpa
perforatur, & inde à Deo in æternum longe fit, vnde ei ad
pus sine cautela custodia propinquauit. Itē securitas repre
sibilis est eorum, qui pericula futura non prouident. De
tate talium, Job 21. Domus eorum secura sunt, & pacatę, & d
cunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt
improuisione talium, Prou. 28. Viri mali nō cogitant in die
De securitate malorum, Eccl. 8. Quia non profertur cito eorum
malos sententia, filij hominum absque timore vllō perpetr
mala. In eodem: Sunt impij qui ita securi sunt, quasi iustitia
sta habeant. Securitatem cū improuidētia habebat, cui dicitur
est, Stulte, hac nocte animam tuam repetent à te. Luc. 12. In
de quibus eiusdem 17. Edebant, & bibebāt, vxores ducebantur
dabantur ad nuptias vsq; in diem qua intrauit Noë in arca
venit diluuium, & perdidit omnes. Et in eodē similiter factum
est in diebus Loth, edebāt, &c. Et pluit ignem, & sulphur de celo,
& omnes perdidit. Talis etiam securitas fuit Ierosolyma
quibus Dñs ait Luc. 19. Et quidē in hac die quæ ad pacē tibi
autē abscondita sunt ab oculis tuis, &c. Et 1. ad Thel. 5. Cum
xerint pax & securitas: tunc repētinus eis superueniet inextinguibilis

De Patientia. Pars v. i. sex habet capitula.

De ordine dicendorum de Patientia, de descriptionibus Patientia

& merito, ac distinctione nominis eius. C A P. I.

Sequitur de patientia, de qua hoc modo dicitur: Primo